

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ
БАЊА ЛУКА

ПРИМЉЕНО: 15. 1. 2015.			
ОРГ.ЈЕД.	БРОЈ	ПРИЛОЗИ	ВРИЈЕДНОСТ
	15		

ИЗВЈЕШТАЈ

*о оцјени подобности теме и кандидата за израду докторске тезе
„РАЗЛИЧИТОСТИ У ПОРОДИЧНОПРАВНИМ ОДНОСИМА У
ПРАВНИМ СИСТЕМИМА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ“
кандидата Мр Ђемалудина Мутапчића*

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Др Мирослав Лазић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Нишу, ужа научна Грађанско право и Грађанско процесно право, предсједник;
2. Др Дарко Радић, доцент Правног факултета Универзитета у Бања Луци, ужа научна област Грађанско право и Грађанско процесно право, члан и
3. Др Енес Хашић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Зеници, ужа научна област Грађанско право и Грађанско процесно право, члан – ментор.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ, НАУЧНА И СТРУЧНА ДЈЕЛАТНОСТ КАНДИДАТА

а) БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Ђемалудин Мутапчић је рођен 29. јуна 1950. године у Зеници, гдје је завршио Основну школу и Гимназију са одличним успјехом. Дипломирао је на Правном факултету Универзитета у Сарајеву 24. јуна 1973. године. Школске 2008/09. године уписао је постдипломски студиј из области грађанскоправних наука. На истом студију је одбранио два семинарска рада, положио два појединачна испита. Групни магистарски испит је положио дана 11. јуна 2011. године са описном оцјеном „положио“. Магистарску тему под називом „Функција нотара у породичном и наслеђном праву у Босни и Херцеговини“ пријавио је 22.07.2011. године. Одлуком Научно – наставног вијећа Правног факултета Универзитета у Бањој Луци бр.1170-ХП-8/11 од 14.10.2011. године кандидату је одобрена израда магистарског рада под напријед наведеним називом. Магистарску тезу под називом „Функција нотара у породичном и наслеђном праву“ одбранио је 10. новембра 2012. године. Положио је правосудни испит и изабран за судију Општинског суда у Зеници, децембра 1974. године.

Обављао дужност судије цивилисте Општинског суда у Зеници до 01.06.1980. године.

Од 01.06.1980. године до 01.06.1988. године обављао је у два мандата дужност Окружног јавног тужиоца у Зеници.

Од 1988. године до 1996. године обављао је дужност замјеника Републичког јавног тужиоца СР Босне и Херцеговине у Сарајеву. Од друге половине 1996. године до 01.07.2007. године обављао је дужност помоћника министра за правосуђе у Федераном министарству правде у Сарајеву.

Дана 02.07.2007. године ступио је на дужност нотара у Општини Стари Град Сарајеву. Члан Комисије за полагање правосудног испита, члан Комисије за полагање нотарског испита, едукатор у ЈУ Центар за едукацију судија и тужилаца у Федерацији Босне и Херцеговине.

6) НАУЧНА И СТРУЧНА ДЈЕЛАТНОСТ КАНДИДАТА :

СПИСАК НАУЧНИ РАДОВИ:

1. ЗБОРНИК РАДОВА АКТУАЛНОСТИ ГРАЂАНСКОГ И ТРГОВАЧКОГ ЗАКОНОДАВСТВА И ПРАВНЕ ПРАКСЕ бр.2., Свеучилиште у Мостару, ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ, Друго међународно савјетовање, Неум, 4.,5. и 6. липња 2004. године, Мостар 2004. године, Ђемалудин Мутапчић – Зашто у Босни и Херцеговини не постоје трговачки судови и како осигурати ефикасност судске и друге заштите (путем поступка медијације и друго) инвеститора и кредитора;

2. ЗБОРНИК РАДОВА АКТУАЛНОСТИ ГРАЂАНСКОГ И ТРГОВАЧКОГ ЗАКОНОДАВСТВА И ПРАВНЕ ПРАКСЕ бр.5., Свеучилиште у Мостару, ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ, Пето међународно савјетовање, Неум, 22.,23. и 24. липња 2007. године, Мостар 2007. године, Ђемалудин Мутапчић – Имплементација Закона о нотарима у вези са Законом о овјеравању потписа, рукописа и преписа;

3. ЗБОРНИК РАДОВА АКТУАЛНОСТИ ГРАЂАНСКОГ И ТРГОВАЧКОГ ЗАКОНОДАВСТВА И ПРАВНЕ ПРАКСЕ бр.6., Свеучилиште у Мостару, ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ, Шесто међународно савјетовање, Неум, 20.,21. и 22. липња 2008. године, Мостар 2008. године, Ђемалудин Мутапчић – Уговор о доживотном издржавању у пракси првих нотара у Босни и Херцеговини;

4. ЗБОРНИК РАДОВА АКТУАЛНОСТИ ГРАЂАНСКОГ И ТРГОВАЧКОГ ЗАКОНОДАВСТВА И ПРАВНЕ ПРАКСЕ бр.7., Свеучилиште у Мостару, ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ, Седмо међународно савјетовање, Неум, 12-14 липња 2009. године, Мостар 2009. године, Ђемалудин Мутапчић – Уговор о заснивању хипотеке и заложних права на покретним стварима и преносивим правима ради намирења трошкова смјештаја из имовине корисника смјештеног у установу социјалне заштите;

5. ЗБОРНИК РАДОВА АКТУАЛНОСТИ ГРАЂАНСКОГ И ТРГОВАЧКОГ ЗАКОНОДАВСТВА И ПРАВНЕ ПРАКСЕ бр.8., Свеучилиште у Мостару, ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ, Осмо међународно савјетовање, Неум, 18-19 липња 2010. године, Мостар 2010. године, Ђемалудин Мутапчић – Протест мјенице у пракси пословних банака и општинских и основних судову у савременој Босни и Херцеговини;

СПИСАК СТРУЧНИХ РАДОВА:

1. ПРАВНА МИСАО, ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ, Година XVIII Сарајево, март-април 1987. год. Број 3 – 4, Ђемалудин Мутапчић – Прилог расправи о правном студију;

Прилог расправи о правном студију;

2. ПРАВНА МИСАО, ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ, година XXII Сарајево, септембар-октобар 1991. год. Број 9 – 10, Ђемалудин Мутапчић – Кривично-правна заштита свих облика својине према измијењеном Кривичном закону СР Босне и Херцеговине и правци наредних измјена и допуна КЗ СРБиХ;
3. ПРАВНА МИСАО, ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ, година XXVI Сарајево, јули-децембар / сепар-просинац 1995. год. Број 7 – 12, Ђемалудин Мутапчић – Нека питања репресивне дјелатности на сузбијању кривичних дјела геноцида и ратних злочина;
4. ПРАВНА МИСАО, ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ, година XXVII Сарајево, јануар-април / сиреа-травањ 1996. год. Број 1 – 4, Ђемалудин Мутапчић – Реорганизација јавног тужилаштва;
5. ПРАВНА МИСАО, ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ, година XXVI Сарајево, мај-аугуст / свибан-коловоз 1996. год. Број 5 – 8, Ђемалудин Мутапчић – Нека питања репресивне дјелатности на сузбијању кривичних дјела геноцида и ратних злочина;
6. ПРАВНА МИСАО, ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ, година XXX Сарајево, септембар-октобар / рујан-листопад 1999. год. Број 9 – 10, Ђемалудин Мутапчић – Питање хармонизације прописа о стварној надлежности опћинских и кантоналних судова у Федерацији Босне и Херцеговине у кривичној материји;
7. ПРАВНА МИСАО, ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ, година XXXV Сарајево, мај-јуни / свибан-липањ 2004. год. Број 5 – 6, Ђемалудин Мутапчић – Актуелна проблематика у вези са извршењем кривичних санкција
8. ПРАВНА МИСАО, ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ, година XXXVI Сарајево, март-април / ожујак-травањ 2005. год. Број 3 – 4, Ђемалудин Мутапчић – Правни режим брачне стечевине у породичном законодавству у Босни и Херцеговини;
9. ПРАВНА РИЈЕЧ, ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ, УДРУЖЕЊЕ ПРАВНИКА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, број 24/2010, година VII, ИССН: 1840-0272, БАЊА ЛУКА 2010. године, Ђемалудин Мутапчић – Институт брачне стечевине у законодавству и правној пракси у савременој Босни и Херцеговини;
10. ПУБЛИКАЦИЈА: Ђемалудин Мутапчић – Породични закон Федерације Босне и Херцеговине, Закон о заштити од насиља у породици, Федерално министарство правде и ДЕС Сарајево, Сарајево, 2005. године.

2. ЗНАЧАЈ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

а) Значај истраживања;

Тема предложене докторске дисертације је : “Различитости у породичноправним односима у правним системима у Босни и Херцеговини.” Полазна хипотеза и циљ

научног истраживања јесте да се, поред теоријскоправног и нормативног одређења дискриминације у вези са различитостима у постојећим породичноправним системима у појединим дијеловима Босне и Херцеговине, одговори на питање да ли та три система и њихова неусклађеност стварају различитост и како елиминисати изворе различитости у породичноправним односима у правним системима у Босни и Херцеговини.

Различитост у породичноправним односима у правним системима у Босни и Херцеговини било је одређење за одабир ове теме која ће приказати у чему се те различитости састоје и како их премостити кроз побољшање правног оквира и боље правне заштите грађанки и грађана у области породичног права, те побољшање правне сигурности у цјелини. Мишљења сам да је ова тема погодна за истраживање, јер је новина у правном систему у Босни и Херцеговини постојање три породична закона и обухвата низ сложених проблема који се појављују као резултат комплексних односа. Значај и улога породичног права је питање од великог значаја које заслужује научну обраду. Реформа породичног права у Босни и Херцеговини и предвиђање нових рјешења у области правне регулативе породичног права оправдавају анализу и оцјену истих, како са аспекта друштва, тако и са аспекта упоредног законодавства.

в) Преглед истраживања;

Неспорно је да је на територији Босне и Херцеговине породица (обитељ, фамилија) увијек била, јесте и бит ће посебна драгоценост, основна ћелија друштва. Када су компетентне власти у Босни и Херцеговини доносиле породичне законе из своје надлежности, било је за очекивати да ће том приликом бити постигнута међусобна правна хармонизација донесена три породична закона, па и њихова европска правна хармонизација. Међутим, када се анализирају међусобно три важећа породична закона, која се примјењују у појединим дијеловима Босне и Херцеговине, могу се запазити различитости у породичноправним односима. Истраживање различитости одредби у постојећим породичним законима може довести до њихове хармонизације, па и доношења новог државног породичног закона којом би се уредила елементарна начела породичног права у Босни и Херцеговини и хармонизација са правом Европске Уније.

Предложени рад подијељен је у осам поглавља. У првом дијелу рада који представља уводни и методолошки дио одредиће се предмет и циљ истраживања, хипотеза, методе и извори истраживања. Други дио рада, такође као уводни, посвећен је одређивању појма и забране дискриминације у актима УН-а, у европском систему заштите људских права и у уставном систему у Босни и Херцеговини. Треће поглавље посвећено је значају и развоју породичног права у Босни и Херцеговини прије и после Породичног закона из 1979. године, те породичном законодавству у савременој Босни и Херцеговини, које чине: Породични закон Републике Српске, Породични закон Федерације Босне и Херцеговине и Породични закон Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине. Четврти дио рада посвећен је различитостима у

породичном законодавству у савременој Босни и Херцеговини због неусклађености нових породичних закона. Пето поглавље ће бити, могло би се рећи, централни дио рада и оно се односи на поједине различите одредбе у важећим породичним законима у Босни и Херцеговини – de lege lata и de lege ferenda. У њему ће бити обрађена поједина конкретна питања различитости у погледу основних одредби из закона, затим различитости у погледу склапања и престанка брака, усвојења, старатељства, издржавања, имовинских односа и осталих дискриминаторских одредби у важећим породичним законима. Шести дио рада посвећен је могућностима хармонизације постојећа три породична закона у Босни Херцеговини. У седмом дијелу рада, који је уједно и завршни а веома осјетљив дио овог рада, биће обрађени проблеми доношења новог Породичног закона Босне и Херцеговине и/или доношења колизионог закона ради елиминације различитих одредби у постојећим породичним законима у Босни и Херцеговини. У овом дијелу посветиће се пажња значају Закона о важности јавних исправа у Босни и Херцеговини. Осми дио рада предвиђен је за закључна разматрања.

б) Радна хипотеза са циљем истраживања;

Предметно истраживање заснивамо на основној истраживачкој хипотези коју можемо конципирати на начин да полазимо од питања да ли три система у Босни и Херцеговини и њихова неусклађеност стварају различитост и како елиминисати изворе различитости у породичноправним односима у правним системима у Босни и Херцеговини. Полазно стајалиште наше хипотезе је да је могуће одговарајућим законским измјенама и допунама, односно даљом изградњом правног оквира (у погледу питања различитости у породичноправним односима у правним системима у Босни и Херцеговини), обезбиједити далеко већи степен правне извјесности, сигурности и функционалности правног поретка у Босни и Херцеговини, те питање да ли та три система и њихова неусклађеност стварају различитост и како елиминисати изворе различитости у породичноправним односима у правним системима у Босни и Херцеговини.

Из основне хипотезе могли би поставити и одређене помоћне тезе (подтезе) и то у слиједећем смислу :

- У правном систему Босне и Херцеговине и њених ентитета постоји велики несклад у односу нормативног и стварног у области породичноправних односа
- Постоје бројна кршења или препреке у остваривању пуне недискриминације у породичноправним односима у правном поретку Босне и Херцеговине
- Међутим, постојећи недостаци нормативног регулисања нису запрека адекватном остваривању недискриминације – суштински проблем је провођење нормативног у стварно;
- Измјена и побољшање стања у пракси , претпоставља и тражи постојање синергијског дјеловања већег броја надлежних друштвених субјеката у свим сегментима друштвених односа, тамо гдје год постоје могућности за

дискриминацију у породичноправним односима.

У складу са постављеним предметом истраживања темељни циљ истраживања је усмјерен ка томе да се изврши анализа и дају предлози *de lege ferenda* у оквиру постојећег правног оквира у Босни и Херцеговини и њеним институцијама, а који третира питања различитости у породичноправним односима у правним системима у Босни и Херцеговини.

Да би се ово и постигло потребно је задовољити неке додатне циљеве, као што су:

- Анализа законског оквира у Босни и Херцеговини;
- Теоријску и практичну анализу неуједначености позитивних прописа на релацији Федерација БиХ, Република Српска, те Брчко Дистрикт БиХ;
- Анализа специфичности у погледу имплементације Европске конвенције о људским правима и других међународних докумената у праву БиХ, а посебно у контексту неимплементације тих међународних конвенција у позитивним прописима и пракси, а што може довести до случајева различитости у породичноправним односима у правним системима у Босни и Херцеговини.;
- Анализа појединих законских и других прописа о недискриминацији у породичном законодавству Босне и Херцеговине, сусједних земаља и упоредном праву уопште.

в) Материјал и метод рада;

За израду докторске дисертације посебна пажња ће се посветити методама путем којих ће се расвијетлити сва питања нормативног и стварног, односно постојећих породичноправних односа у правним системима Босне и Херцеговине, са аспекта могућих појава дискриминације по различитим основама и облицима. У научном истраживању, формулисању и презентирању резултата истраживања у изради докторске дисертације кандидат ће користити самостално и у одговарајућим комбинацијама следеће научне методе :

- Нормативни метод: Сљедствено уважавању чињенице да се ради о позитивистичкој области, значајна пажња ће се посветити детаљној анализи постојећег законодавног поретка у Босни и Херцеговине. При том мислимо и на законску регулативу у оквирима Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске, те Брчко Дистрикта. Свакако да ће се у доброј мјери овај метод користити као базна основа за препоруке у смислу приједлога *de lege ferenda* у даљој реформи породичноправних односа у правним системима Босне и Херцеговине.

- Догматски метод: Уз нормативни метод веома важан је и догматски који ће нам послужити за означавање и експликацију специфичних проблематичних тачака у правном поретку Босне и Херцеговине, везаних за питања различитости у породичноправним односима. Наравно да и овај метод има за циљ боље презентирање и сагледавање актуелног правног оквира, те квалитетнију упуту у домену препорука за наредни период;

- Упоредни метод: Обзиром да је предмет истраживања усмјерен ка изналажењу иновативнијих и свеопће прихватљивих законских оквира у Босни и Херцеговини,

незаобилазан је и упоредно-правни метод, који треба да да одговор на питање учинка и искустава примјењених рјешења у државама у окружењу, као што су права Србије, Словеније, Хрватске, Македоније, те Црне Горе. Истовремено да би се што квалитетније презентирала наведена област посебну пажњу ћемо посветити и анализи правних рјешења у овој области у неким земљама Европске уније као што су права Њемачке, Аустрије, Мађарске, Француске, Руске Федерације, Белгије, Италије, Норвешке, Шведске, те Швицарске. Предметна анализа је постављена на начин да на бази аргументираних теоријских и законодавних рјешења представља подршку у циљу квалитетнијих препорука за наредни период.

Хисторијска метода: Уважавајући да је предметна област има своју богату хисторијску позадину, потребно је сагледати и еволутивни пут изградње актуелног института, што у контакту са упоредно-правним методом и на темељу супростављања аргумената, треба послужити за изналагање бољих рјешења *pro futuro*.

- Социолошки метод: Сматрамо како научна обрада предложене теме ове дисертације апсолутно није могућа без примјене социолошког метода. Неспорно је да у сваком научном раду социолошки метод на одређен начин усмјерава истраживачки поступак и одређује аналитички оквир истраживања. У овом раду ће бити примјењени како теоријски, тако и емпиријски аспекти социолошког метода. Теоријски дио социолошког метода биће примјењен при анализи и синтези кључних појмова научног истраживања у вези проблема различитости у породичноправним односима. Социолошки метод ће бити од изузетне важности приликом апстракције и истраживања различитих појава и специфичних аспеката различитости у породичноправним односима, као и приликом класификације ових појава. Аналитички социолошки метод ће бити примјењен приликом анализе и објашњења појединих појмова. Синтетичкосоциолошки метод научног истраживања биће неопходан приликом синтезе и генерализације резултата предвиђених истраживања.

- Остали методи: Оваква опсежна анализа је немогућа поред напријед поменутих основних метода. У том смислу, поред набројаних, у довољној мјери ће се конзумирати и слиједеће посебне научне методе, као што су: анализа и синтеза, апстракција и конкретизација, генерализација и специјализација, те методе индукције и дедукције, уредноправни метод. Исто тако, користиће се и историјскоправни метод.

г) Научни допринос истраживања.

Кроз обраду ове теме, кандидат требао дати значајан допринос теоретском и практичном сагледавању битних и свих осталих аспеката проблема везаних за питања различитости положаја појединих субјеката породичних односа у правним системима Босне и Херцеговине. Предложена тема и њена обрада уз неспорно преовлађујуће породичноправне аспекте нужно је и интердисциплинарне природе, јер ће за цјеловиту обраду ове теме бити неопходно потребно обрадити и неке

уставне, управне и друге јавноправне аспекте овог питања. Довођењем у корелацију сваког од претходно наведених института у оквиру одређених грана права кандидат ће формулисати најадекватније приједлоге де леге ференда. Обрада изабране теме рада требала би да укаже на могуће случајеве неправноности у породичноправним односима и да значајно допринесе даљем нормативном и стварном елиминирању неправноности у породичноправним односима.

3. ОЦЈЕНА И ПРИЈЕДЛОГ

На основу увида у приложу документацију, пријаву докторске дисертације, биографију кандидата и списак објављених радова, а у вези пријаве докторске дисертације под називом "Различитост у породичноправним односима у правним системима у Босни и Херцеговини" кандидата мр Џемалудина Мутапчића, Комисија за оцјену подобности теме и кандидата за израду докторске дисертације констатује слиједеће :

- а) Мр Џемалудин Мутапчић има стечени академски степен магистра правних наука и има објављен већ број научних и стручних радова у референтним часописима и другим публикацијама, те у погледу стручних квалификација испуњава све позитивно-правне услове за израду докторске дисертације.
- б) Комисија сматра да постоји пуна научна и стручна оправданост за обраду предложене теме, јер би кроз обраду ове теме, кандидат требао дати значајан допринос теоретском и практичном сагледавању битних и свих осталих аспеката проблема везаних за питања различитости положаја појединих субјеката породичних односа у правним системима Босне и Херцеговине. Предложена тема и њена обрада уз неспорно преовлађујуће породичноправне аспекте нужно је и интердисциплинарне природе, јер ће за цјеловиту обраду ове теме бити неопходно потребно обрадити и неке уставне, управне и друге јавноправне аспекте овог питања. Из оног што је кандидат мр.сп. Џемалудин Мутапчић навео у својој пријави и њеном образложењу оправдано се намеће закључак о научној утемељености и актуелности предложене теме, те о способности кандидата да предложену тему успјешно обради у форми докторске дисертације.
- ц) Комисија закључује, уз претходно сагледавање структуре и образложење теме

која ће ти обрађивана у докторској дисертацији, да су предложени методи и методолошки апарат адекватно одабрани, те да се на темељу прегледа предложене референтне литературе која ће бити предмет консултирања при изради овог рада, са разлогом може закључити да је пријављена тема "Различитост у породичноправним односима у правним системима у Босни и Херцеговини" подобна да буде предмет истраживања и обраде као докторске дисертације.

На основу свега изнесеног, Комисија за оцјену подобности теме под називом "Различитост у породичноправним односима у правним системима у Босни и Херцеговини", кандидата мр Демалудина Мутапчића даје позитивно мишљење, како о кандидату мр Демалудину Мутапчићу, тако и о предложеној теми. Комисија сматра да је предложена тема докторске дисертације под називом "Различитост у породичноправним односима у правним системима у Босни и Херцеговини" актуелна и да ће проведено истраживање и очекивани резултати представљати оригиналан научни допринос, како научној мисли, тако и пракси.

Комисија констатира да је тема докторске дисертације научно заснована, те са задовољством предлаже Сенату Универзитета у Бања Луци, путем Наставно-научног вијећа Правног факултета Универзитета у Бања Луци, да кандидату мр. Демалудину Мутапчићу, одобри израду докторске дисертације са насловом "Различитост у породичноправним односима у правним системима у Босни и Херцеговини", те за ментора при изради ове докторске дисертације предлаже проф.др.сци. Енеса Хашића, редовног професора на Правном факултету Универзитета у Зеници.

Са истинским поштовањем и уважавањем,

Бања Лука 11.01.2015.године

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. Др Мирослав Лазић, редовни професор
2. Др Дарко Радић, доцент
3. Др Енес Хашић, редовни професор